

Fiskus potrzebuje więcej czasu na ściąganie długów.

Zobowiązania podatkowe przedawniają się po 5 latach, nawet gdy są zabezpieczone hipoteką lub zastawem skarbowym – uważają sądy. Organy podatkowe wciąż jednak twierdzą inaczej. **Bz**

Fiskus potrzebuje więcej czasu na ściągnięcie długów

Zobowiązania podatkowe **przedawniają się po 5 latach**, nawet gdy są zabezpieczone hipoteką lub zastawem skarbowym – uważają sądy. Organy podatkowe wciąż jednak twierdzą inaczej

Łukasz Zalewski
lukasz.zalewski@infor.pl

Powodem rozbieżności jest to, że Trybunał Konstytucyjny wypowiedział się w tej sprawie tylko w odniesieniu do nieobowiązującego już dziś przepisu. Nie zapadł wyrok TK, który podważyłby wprost konstytucyjność obecnej, identycznej regulacji.

Nowy i stary

Chodzi o art. 70 par. 8 ordynacji podatkowej. Zgodnie z nim nie ulegają przedawnieniu zobowiązania podatkowe zabezpieczone hipoteką lub zastawem skarbowym, jednak po upływie terminu przedawnienia mogą być one egzekwowane tylko z przedmiotu hipoteki lub zastawu. Skłania to organy podatkowe do przyjęcia tezy, że zobowiązania zabezpieczone hipoteką lub zastawem mogą

się przedawnić znacznie później, nawet po kilkunastu latach – wtedy, gdy zaległość zostanie w końcu ściągnięta.

Zakwestionował to Trybunał Konstytucyjny (wyrok z 8 października 2013 r., sygn. akt SK 40/12). Problem polega jednak na tym, że TK zajął się tylko przepisem obowiązującym w latach 1998–2002. Wtedy był to art. 70 par. 6 ordynacji. Jedynie w uzasadnieniu wyroku trybunał stwierdził, że obecny przepis jest również niekonstytucyjny.

Fiskus nie bierze tej wskazówki pod uwagę. Wychodzi z założenia, że skoro formalnie dzisiejszy art. 70 par. 8 ordynacji wciąż obowiązuje, to należy go stosować.

Przychylność sądów

Na szczęście dla podatników, inaczej widzą to sądy, co potwierdził m.in. Naczelny Sąd Admini-

stracyjny 18 lipca 2014 r. (sygn. akt I FSK 1043/13), a ostatnio Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gliwicach 9 stycznia 2015 r. (sygn. akt I SA/Gl 619/14) i WSA w Krakowie 18 grudnia 2014 r. (sygn. akt I SA/Kr 1809/14).

W tej ostatniej sprawie chodziło o spółkę, której organy podatkowe zabezpieczyły zobowiązanie, ustanawiając hipotekę przymusową na nieruchomości. Z tego powodu, powołując się na art. 70 par. 8 ordynacji, twierdziły, że zobowiązanie to się nie przedawniło. Spółka uważała inaczej, wskazując, że przepis jest niezgodny z konstytucją.

Krakowski sąd przyznał jej rację – stwierdził, że w tej sprawie termin przedawnienia biegł na ogólnych zasadach.

Podobnie orzekł NSA w lipcu ub.r. – stwierdził, że hipoteka przymusowa nie przerywa biegu przedawnienia. Powołał się przy tym na uzasadnienie wyroku TK z 8 października 2013 r.

Linie tę, potwierdził także NSA w wyroku z 16 września 2014 r. (sygn. akt I FSK 317/14) oraz WSA w Poznaniu 23 lipca 2014 r. (sygn. akt I SA/PO 925/13).

Mirosław Siwiński, radca prawny i doradca podatkowy w Kancelarii prof. W. Modzelewskiego, zwraca uwagę na to, że dopóki nie zapadnie

Hipoteki i zastawy skarbowe

47 670

liczba podatników, których zaległości objęto hipoteką i/lub zastawem skarbowym

5,93 mld zł

wysokość zaległości zabezpieczonych hipoteką i zastawem skarbowym

Wstępne dane Ministerstwa Finansów na 31 grudnia 2014 r.

Art. 70 par. 6 ordynacji podatkowej w brzmieniu od 1998 r. do 2002 r.

Nie ulegają przedawnieniu zobowiązania podatkowe zabezpieczone hipoteką, jednakże po upływie terminu przedawnienia zaległość podatkowa może być egzekwowana tylko z przedmiotu hipoteki

Art. 70 par. 8 ordynacji podatkowej w brzmieniu od 2003 r.

Nie ulegają przedawnieniu zobowiązania podatkowe zabezpieczone hipoteką lub zastawem skarbowym, jednakże po upływie terminu przedawnienia zobowiązania te mogą być egzekwowane tylko z przedmiotu hipoteki lub zastawu

orzeczenie TK stwierdzające niekonstytucyjność danego przepisu, dopóty organy nie mogą go pomijać.

– Jedynie sądy mają kompetencję prokonstytucyjnej wykładni – wyjaśnia Mirosław Siwiński.

Utknął w Sejmie

W uzasadnieniu wyroku z 8 października 2013 r. trybunał stwierdził, że należy pilnie wyeliminować z systemu prawnego art. 70 par. 8 ordynacji. Co więcej, powstał już nawet senacki projekt odpowiedniej nowelizacji. Problem polega na tym, że po I czytaniu w Sejmie (w lipcu 2014 r.) utknął on w sejmowej komisji finansów publicznych (druk nr 2605).

Projekt zakłada uchylenie art. 70 par. 8 ordynacji. Zobowiązania zabezpieczone hipoteką lub zastawem skarbowym miałyby się

przedawniać na zasadach ogólnych – z upływem pięciu lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym upłynął termin płatności podatku.

Projekt zawiera też przepisy przejściowe. Zgodnie z nimi zobowiązania podatkowe zabezpieczone hipoteką lub zastawem skarbowym, które powstały przed nowelizacją, przedawniałyby się nie wcześniej niż z upływem 6 miesięcy, licząc od dnia wejścia w życie nowelizacji. Do tego czasu mogłyby być egzekwowane tylko z przedmiotu hipoteki lub zastawu skarbowego.

Takie rozwiązanie krytykuje dr Tomasz Nowak, prawnik **GWW Tax**. Zauważa, że w praktyce mogłoby to doprowadzić do pominięcia wyroku trybunału. W odniesieniu bowiem do zobowiązań powstałych przed wej-

ściem w życie nowelizacji organy mogłyby stosować przepis, który jest niezgodny z konstytucją. – To spowodowałoby w okresie przejściowym kolejne zamieszanie co do skutków ustanowienia hipoteki lub zastawu skarbowego i w praktyce destabilizowało sytuację prawną podatników – ostrzega ekspert. Jego zdaniem już dziś nie ma wątpliwości, że art. 70 par. 8 jest niezgodny z konstytucją i należy go po prostu uchylić.

Zdaniem Mirosława Siwińskiego zmiana przepisów nie wystarczy. – Nowelizacja nie będzie działać wstecz – zauważa. Dlatego – jego zdaniem – w sprawach dotyczących stanu prawnego obowiązującego od 2003 r. konieczne są pytanie prawne lub skarga konstytucyjna do TK, aby ten przesądził problem także za lata wsteczne.

Kiedy zabezpieczenie

Organ podatkowy może dokonać zabezpieczenia zobowiązania podatkowego na majątku podatnika, a w przypadku małżonków, także na ich majątku wspólnym, jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że podatnik nie zapłaci podatku, a w szczególności gdy trwale nie płaci on podatków, składek ZUS itp. lub zbywa majątek. Takie działania podatnika mogłyby bowiem utrudnić lub udaremnić egzekucję. Zasady powstawania hipoteki przymusowej na nieruchomościach regulują art. 34 i 35 ordynacji podatkowej, a zastawu skarbowego (na ruchomościach) art. 41–45 ordynacji.